

Súd: Okresný súd Bardejov
Spisová značka: 8C/22/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8223200698
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Tomáš Dulina
ECLI: ECLI:SK:OSBJ:2024:8223200698.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bardejov sudcom JUDr. Tomášom Dulinom v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXXX/XX, D., právne zastúpeného: JUDr. Vladimír Poch, advokát, so sídlom Hviezdoslavova 3, Bardejov, IČO: 37 936 417, proti žalovaným: 1/ E. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. G. X, 2/ H. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XX, obidvom žalovaným právne zastúpeným: JUDr. Ivan Savčák, advokát, so sídlom Partizánska 45, Bardejov, IČO: 42 230 080, o určenie neplatnosti právneho úkonu, takto

rozhodol:

- I. Súd žalobu z a m i e t a .
- II. Žalovaným v 1. a 2. rade p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Žalobca žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 21.04.2023 navrhol, aby súd určil, že darovacia zmluva, predmetom ktorej bolo darovanie nehnuteľnosti - rodinného domu súpisné číslo 60. zapísaného na LV č. XX v podiele 1/1, postaveného na parcele CKN 365 0 výmere 216 m² - zastavané plochy a nádvorie, katastrálne územie A., obec Sveržov, parcela CKN Č. 365 0 výmere 216 m² - zastavané plochy a nádvorie. parcela CKN Č. 367 0 výmere 326 m² - záhrada. parcela CKN Č. 369 0 výmere 306 m² - záhrada. parcela CKN č. 440 0 výmere 609 m² - záhrada. všetky zapísané na Liste vlastníctva č. 13. katastrálne územie A., obec Sveržov, parcela EKN Č. 74/3 0 výmere 762 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parcela EKN Č. 262 0 výmere 39 m² - orná pôda. všetky zapísané na Liste vlastníctva č. 839. katastrálne územie A., obec Sveržov. parcela EKN Č. 2511 0 výmere 249 m² - lesný pozemok, parcela EKN Č. 2512 0 výmere 9843 m² - lesný pozemok, všetky zapísané na Liste vlastníctva č. 259. katastrálne územie G., obec Hervartov, uzatvorená dňa 25.5.2022 medzi žalovanou 2 Justinou Pangrácovou. nar. XX.X.XXXX, trvale bytom A. XX ako darcom a žalovanou 1 Magdalénou Grobárovou. nar. XX.X.XXXX, bytom A. G. X ako obdarovanou, je neplatná. Zároveň si žalobca uplatnil náhradu trov konania.

2. Podanú žalobu odôvodnil tým, že žalovaná 2 ako darca dňa 25.5.2022 uzavrela so žalovanou 1 ako obdarovanou (zároveň svojou dcérou) darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bolo darovanie nehnuteľnosti - rodinného domu súpisné číslo XX, zapísaného na LV č. XX v podiele 1/1, postaveného na parcele CKN 365 o výmere 216 m² - zastavané plochy a nádvorie. katastrálne územie A.. obec Sveržov. Žalovaná 2 taktiež ako darca dňa 25.5.2022 uzavrela so žalovanou 1 ako obdarovanou (zároveň svojou dcérou) darovaciu zmluvu. predmetom ktorej bolo darovanie nehnuteľnosti - parcela CKN Č. 365 0 výmere 216 m² - zastavané plochy a nádvorie, parcela CKN Č. 367 o výmere 326 m² - záhrada. parcela CKN Č. 369 0 výmere 306 m² - záhrada. parcela CKN Č. 440 0 výmere 609 m² - záhrada, všetky zapísané na Liste vlastníctva č. XX, katastrálne územie A., obec Sveržov. Žalovaná 2 taktiež ako darca dňa 25.5.2022 uzavrela so žalovanou 1 ako obdarovanou (zároveň svojou dcérou) darovaciu

zmluvu. predmetom ktorej bolo darovanie nehnuteľnosti - parcela EKN Č. 74/3 0 výmere 762 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parcela EKN Č. 262 o výmere 39 m² - orná pôda, všetky zapísané na Liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie A., obec Sveržov. Žalovaná 2 ako darca dňa 25.5.2022 uzavrela so žalovanou 1 ako obdarovanou (zároveň svojou dcérou) darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bolo darovanie nehnuteľnosti - parcela EKN Č. 2511 0 výmere 249 m² - lesný pozemok, parcela EKN Č. 2512 0 výmere 9843 m² - lesný pozemok, všetky zapísané na Liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie G., obec Hervartov. Rozhodnutím Okresného úradu Bardejov, odbor katastrálny, pod č. V 1737/2022 zo dňa 19.7.2022 bol povolený vklad vlastníckeho práva k všetkým vyššie uvedeným nehnuteľnostiam s príslušenstvom do katastra nehnuteľností v prospech žalovanej 1. Žalovaná 2 je zároveň matkou žalobcu, a táto mu povedala, že žalovaná 1 jej dala pred časom podpísať nejaké papiere. pričom nevedela, o čo sa jednalo. Podpísala tie dokumenty a viac to spolu nerozoberali. Žalovaná 2 nevedela, že podpísala darovacie zmluvy ohľadom vyššie uvedených nehnuteľností. Uvedené nehnuteľnosti obhospodaroval žalobca aj so svojou manželkou, sadili tam zemiaky, kosili, starali sa o tie nehnuteľnosti pravidelne. Žalovaná 1 svojej matke žalovanej 2 nepomáhala, nakoľko bývala v obci Stebnícka Huta a starala sa tam o svoje vlastné nehnuteľnosti. Žalovaná 2 v poslednom čase prechodne bývala u žalovanej 1. Od okamihu, kedy došlo k podpisu hore uvedených darovacích zmlúv, o ktorých žalobca dokonca ani žalovaná 2 ako darca netušili, že ich podpísala, žalovaná 1 svoju matku (žalovanú 2) stále strážila, nenechávala ju bez dozoru, hlavne z dôvodu, aby sa žalobca nedozvedel o darovaní nehnuteľností. K podpisu došlo v čase, keď žalovaná 2 trpela stareckou demenciou vyššieho stupňa, ako aj Alzheimerovou chorobou. pričom v tom čase nevedela zväziť účinky a následky vyplývajúce zo zmlúv, ktoré ani netušila, že podpísala. Žalovaná 2 chodí pravidelne na vyšetrenia k psychiatričke E. A., kde je v lekárskejších správach potvrdené, že jej demencia je progresívna a vo vysokom štádiu bola už pri podpise darovacích zmlúv. Rovnako si žalovaná 2 nepamätá, či bola overovať podpis na matrike, alebo u notára. Nedostatok spôsobilosti na právne úkony v jednotlivom prípade však môže byť dôsledkom duševnej poruchy, pre ktorú je určitá osoba nespôsobilá len na práve urobený právny úkon. Takéto posudzovanie spôsobilosti na právne úkony sa však nevylučuje ani v širšom rozsahu (napr. osoba konajúca v duševnej poruche uzavrie viac kúpnych zmlúv, okrem toho urobí právny úkon darovania, a pod.). V tomto prípade sa nevyžaduje súdne rozhodnutie o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Stačí dôkaz o tom, že osoba konala v duševnej poruche. Duševná porucha sa musí zistiť v súlade s poznatkami príslušných vedných disciplín (z odboru zdravotníctva, z odvetvia psychiatrie, patopsychológie a pod.) a musí sa viazať na okamih urobenia právneho úkonu. Je už vecou konkrétneho posúdenia, či osoba konala v prechodnej alebo trvalej duševnej poruche. Žalovaná 2 konala v duševnej poruche, ktorá ju robila nespôsobilou na uzatváranie tak vážnej zmluvy, ako je zmluva o prevode vlastníckeho práva k rodinnému domu a ďalším nehnuteľnostiam. Nebola schopná posúdiť dlhodobéjšie konsekvencie svojho konania, racionálne zväziť riziká svojho konania, konať premyslene bez ovplyvnenia druhých osôb a bez manipulácie. Nebola schopná operovať s pojmami a predstavami, podliehala vplyvu okolia a ľahko sa mohla stať obeťou zneužitia. Preto nemohla posúdiť následky svojho konania, ani právne následky právnych úkonov, ktoré urobila. Je nutné uvedomiť si, že žalovaná 2 nemala, ani v súčasnosti nemá zákonného zástupcu a nemala osobu, ktorá by „strážila“ jej právne záležitosti. Aj v dôsledku tejto skutočnosti urobila úkon, ktorým prakticky vylúčila z užívania rodinného domu a ďalších nehnuteľností svojich ďalších rodinných príslušníkov. Žalovaná 2 bola slabšou zmluvnou stranou a práve vzhľadom na jej duševnú a rozumovú vyspelosť potrebuje dôslednú súdnu ochranu. Žalobca má za to, že taktiež nemožno povýšiť ochranu žalovanej 1 ako nadobúdateľa na základe princípu ochrany dobromyseľných nadobúdateľov vlastníckeho práva pred ochranou duševne chorej osoby, ktorá bola k uzavretiu absolútne neplatného právneho úkonu v podstate zmanipulovaná svojím okolím. Preto považujeme za správne, aby súd poskytol ochranu jej vlastníckemu právu ako pôvodnej prevodkyňi vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Z uvedeného, ako aj z vyššie označených dôkazov má žalobca za preukázané, že právne úkony, ktorý uzatvorila žalovaná 2 ako darca so žalovanou 1 ako obdarovanou - darovacie zmluvy zo dňa 25.5.2022 uzatvorila v duševnej poruche, ktorá mala výrazný vplyv na jej vôľové, ako aj rozpoznávacie schopnosti.

3. Žalobca k žalobe priložil výpisy z listov vlastníctva, a to konkrétne č. 259 pre k.ú. G., č. 13 pre k.ú. A., č. 839 pre k.ú. A..

4. Žalovaná v 1. rade vo vyjadrení k podanej žalobe uviedla, že považuje tvrdenia žalobcu obsiahnuté v podanej žalobe za nepravdivé a zavádzajúce. Žalovaná 1./ uvádza, že v čase spísania darovacích zmlúv si bola jej matka žalovaná 2./ plne vedomá zmyslu a účinkov týchto právnych úkonov, vedela aké zmluvy uzatvára a rovnako vedela aj to, vlastnícke právo k akým nehnuteľnostiam prevádza na žalovanú

1./ Žalovaná v 2./ netrpí žiadnou duševnou poruchou, ktorá by mala dopad na schopnosť žalovanej 2./ chápať význam právnych úkonov. Žalovaná 1./ nepozoruje u žalovanej 2./ žiadne príznaky stareckej demencie či Alzheimerovej choroby a ani s ňou nie je potrebné absolvovať psychiatrické vyšetrenia. Priaznivý psychický stav žalovanej 2. môžu potvrdiť členovia širšej rodiny, susedia, s ktorými žalovaná 2./ aktívne komunikuje (zapája sa do rozhovorov a plynulo a zrozumiteľne s nimi rozpráva). Žalovaná 2./ žije aktívne, absolvuje rôzne obecné kultúrne akcie a všetko si pamätá. Ak by psychický stav žalovanej 2./ nebol priaznivý, tak by žalobca, pravdepodobne, v snahe ochrániť žalovanú 2./ už skôr inicioval konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, k čomu z jeho strany nedošlo. Žalobca si je veľmi dobre vedomý, že rodinný dom a pozemky vo Sveržove mali byť darované práve žalovanej 1./, nakoľko žalovaná 2./ je osobou vyššieho veku a sama uviedla, že nehnuteľnosti daruje tomu, kto sa o ňu v starobe postará. Od roku 2018 je žalovaná 2./ v starostlivosti žalovanej 1./, kedy sa z obce Sveržov presťahovala do rodinného domu vo vlastníctve žalovanej 1./ a jej manžela. Rovnako nie je pravdou, žeby žalobca spolu s manželkou I. B. obhospodarovali pozemky, ktoré boli predmetom darovania. V prvom rade je potrebné uviesť, že o úrodu sa starala žalovaná 2./ a nie žalobca a zemiaky a ostatná zelenina neboli ani posadené na pozemku žalovanej 2./ ale na susednom pozemku, ktorého vlastníkom žalovaná 2./ ani nebola. Zároveň žalovaná 1./ dopĺňa, že napriek tomu, že bývala a býva v obci A. G., aj pred rokom 2018 sa snažila aspoň trikrát do mesiaca zájsť za žalovanou 2./ do obce Sveržov, kde jej upratala a oprala šatstvo. Rovnako je potrebné uviesť, že žalovaná 1./ žalovanú 2./ po presťahovaní sa v roku 2018 žiadnym spôsobom nestrážila a ani jej v ničom nebránila, nakoľko žalovaná 1./ je zamestnaná a dennodenne dochádza do práce a v konečnom dôsledku žalovanú 2./ ani nebolo treba strážiť, z dôvodu, že si je plne vedomá významu svojho konania. Taktiež žalovaná 1./ uvádza, že žalobca k žalobe nedoložil jediný dôkaz preukazujúci pravdivosť jeho tvrdení, pričom k lekárske správy, ktoré žalobca navrhol vyžiadať z psychiatrického odd. NsP A. H. J. D. žalovaná 1./ dopĺňa, že lekárska správa ešte nepreukazuje skutočnosť, že si žalovaná 2./ nebola v čase uzatvárania darovacích zmlúv vedomá zmyslu a následkov týchto právnych úkonov. Rovnako žalobca žiadnym spôsobom neodôvodnil svoj naliehavý právny záujem na podanej žalobe, z uvedeného žalovaná 1./ spochybňuje existenciu tohto naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe.

5. Žalovaná v 2. rade vo vyjadrení k podanej žalobe uviedla, že tvrdenia žalobcu sú nepravdivé a zavádzajúce. Žalovaná 2./ dáva do pozornosti súdu, že sa k svojej dcére – žalovanej 1./ presťahovala dobrovoľne z dôvodu, že už viac nechcela bývať sama. Presťahovanie sa k žalobcovi a jeho manželke žalovaná 2./ odmietala, nakoľko už v minulosti nemali medzi sebou dobré vzťahy. Následné rozhodnutie previesť vlastnícke právo k predmetu sporu na žalovanú 1./ vyplývalo z toho, že synovia žalovanej 2./, t. j. žalobca a druhý syn nehospodárne nakladali s rodičovským majetkom. Žalobca má na pôvodne rodičovskom majetku, ktorého vlastníctvo bolo naňho prevedené, zriadené exekučné záložné právo a druhý syn prevedený pôvodne rodičovský majetok predal. Žalovaná 2./ chcela zabrániť tomu, aby sa obdobná situácia zopakovala aj so zvyšným rodičovským majetkom, a preto vlastníctvo k nemu previedla na žalovanú 1./ Keď boli v minulosti medzi stranami sporu vedené rozhovory o tom, komu ostane rodičovský majetok, žalovaná 2./ sa vyjadrila, že tomu z detí ktoré ju doopatrúje v starobe a bude sa o ňu starať. Aktuálne je žalovaná 2./ u žalovanej 1./ už viac ako štyri roky u žalovanej 1./, ktorá zabezpečuje všetky jej potreby. Žalovaná 2./ uvádza, že si je veľmi dobre vedomá významu dokumentu, ktorý podpisovala a na základe ktorého došlo k prevodu vlastníckeho práva z nej na žalovanú 1./ Žalovaná 2./ vyhlasuje, že netrpí žiadnou chorobou, ktorá by mala vplyv na jej duševné zdravie a uráža ju, že žalobcu z nej duševne chorého človeka robí. Rovnako žalovaná 2./ popiera, aby jej žalovaná 1./ zakazovala návštevy a rovnako popiera, žeby ju bolo potrebné strážiť. Žalovaná 2./ uvádza, že z domu neuteká a nerobí ani iné úkony, v dôsledku ktorých by ju bolo potrebné strážiť. Žalovaná 2./ uvádza, že nie je pravdou, aby žalobca s manželkou obhospodarovali predmet sporu. Svoje záhrady si žalovaná 2./ vždy obhospodarovala sama. Určitú dobu žalobca s manželkou sadili zeleninu, ale nedialo sa tak na parcele žalovanej 2./ ale na parcelách, ktoré patria tretím osobám (Buranovský, Radvanský), pričom ešte aj o ich zeleninu sa im starala žalovaná 2./, keďže žalobca s manželkou nemali čas. Žalovaná 2./ si taktiež kosila svoje pozemky sama a keď už nevládala, tak zaplatila tretím osobám, aby jej parcely pokosili. Po smrti manžela ako aj ďalšieho syna žalovanej 2./ sa najviac starala žalovaná 1./, čo sa prejavovalo v starostlivosti o dom ako aj o hroby na cintoríne, pričom o žalobcovi sa to povedať nedá. Taktiež žalovaná 2./ uvádza, že z dôvodu vedenia tohto súdneho konania absolvovala lekárske vyšetrenie u všeobecného lekára aj u psychiatra. Všeobecný lekár skonštatoval, že žalovaná 2./ je orientovaná miestom, časom aj osobou a reč má zrozumiteľnú. Psychiater skonštatoval, že žalovaná 2./ je pri vedomí, upravená, orientovaná autopsychicky aj alopsychicky všestranne správne, spolupracuje, psychomotoricky pokojná, odpovede na otázky priliehavé, bez psychotickej symptomatiky, kognitívne

funkcie veku primerané, aktuálne aj vzhľadom na vek nanajvyš ľahká kognitívna porucha, orientačne vštipivosť pamäte zachovaná, samostatnosť vcelku zachovaná. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca uvádza nepravdy o zhoršení duševného stavu žalovanej 2./, a to len z toho dôvodu, lebo odmieta akceptovať jej rozhodnutie ohľadom prevodu vlastníckeho práva k majetku. Rovnako žalobca žiadnym spôsobom neodôvodnil svoj naliehavý právny záujem na podanej žalobe, z uvedeného žalovaná 2./ spochybňuje existenciu tohto naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe. Žalovaná 2./ s poukazom na uvedené žiada žalobu zamietnuť a priznať náhradu trov konania v rozsahu 100%. Prílohu vyjadrenia tvorí lekárska správa E. E. B. zo dňa 12.07.2023 a E. H. K. zo dňa 11.07.2023.

6. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 26.07.2023 uviedol, že považuje tvrdenia žalovaných za zavádzajúce a nepravdivé. Žalovaná v druhom rade - matka žalobcu mala už dlhšiu dobu zdravotné ťažkosti manželka žalobcu I. B. chodila s ňou na pravidelné kontroly k E. F. st. a následne aj E. F. ml. Kontroly pokračovali aj u E. A. v roku 2018, a to počas obdobia keď matka žalobcu žila v Sveržove. Na pravidelné kontroly manželka žalobcu so žalovanou v druhom rade chodila k MUDr. Škorupovi do Gaboltova v súvislosti s predpisovaním liekov ako aj injekcie. Žalovaná v prvom rade účelovo zavádza, že matka žalobcu bola pri plnom vedomí v období keď ju žalobca navštívil v 10/2022, a to z dôvodu, že keď chcel žalobca vedieť prečo všetok majetok matka darovala sestre žalobcu, tá sa vyjadrila, že ona už nevlasťní nič a že niečo podpísala, ale nemá vedomosť čo a ani kedy to podpísala pred notárom či na matrike keď mali byť overené podpisy. Žalované v prvom a druhom rade vedeli, že žalobca, keďže býva v bytovke, mal záujem o pozemok za cestou. Na predmetnom pozemku žalobca, manželka žalobcu, dokonca aj zať žalobcu pozemok obhospodarovali, udržiavali ho, kosili a sadili. Žalovaná napriek tomu, že mala vedomosť o tom, že žalobca sa o všetko staral prehlásila, že jedine ona si všetko zaslúži, lebo sa o matku momentálne stará. Následne žalovaná pod hrubým nátlakom vyhodila žalobcu a jeho manželku z rodinného domu. Kontakt medzi žalobcom a žalovanou v prvom rade bol znova nadviazaný v 10/2023, 7/2023 a 09.07.2023, s tým, že setra žalobcu mala záujem sa stretnúť vyslovene len so žalobcom bez jeho manželky. Žalovaná v prvom rade dobre vie, že bolo dohodnuté ešte počas života otca, že dve izby z prednej časti rodinného domu do budúcnosti budú patriť žalobcovi. Žalovaná, keď ešte bývala v D. K. chodila do rodičovského domu maximálne 1x do mesiaca a aj to len v nedeľu, aby nemusela pracovať v záhrade. Nie je ani pravdivé tvrdenie sestry žalobcu, že kto sa o matku postará, dostane všetko. Manželka žalobcu pravidelne chodila k matke žalobcu v roku 2018 aj 3x do týždňa, ale nie na návštevu, ale na neodkladné práce v záhrade. V súvislosti s prácami na záhrade susedia vedia potvrdiť, že žalobca so svojou rodinou chodil pomáhať svojej matke. Žalobca aj počas kovidu pomáhal matke, a to tak, že porúbal drevo, orezal konáre na stromoch a sadil zeleninu do 7, 8 /2022. Žalobca nevlasťnil kľúče od domu viac ako 3 roky Keď žalobca kľúče dostal, bolo všetko pozatvárané. Nesúhlasí s názorom žalovanej, že žalobca nedoložil dôkaz preukazujúci pravdivosť jeho tvrdení a naliehavý právny záujem je nespochybniteľný.

7. Právny zástupca žalovanej v 1. rade vo vyjadrení zo dňa 04.12.2023 uviedol, že trvá na svojich tvrdeniach uvedených vo vyjadrení k žalobe. Naproti tomu žalovaná 1./ spochybňuje tvrdenia žalobcu, že o ich matku sa starala jeho manželka, a to cca 2-3 krát týždenne. Uvedené sa realizovalo približne pred 5 rokmi, a to nie príliš často, keďže matka/žalovaná 2./ ani nežiadala o jej pomoc. O žalovanú 2./ nebolo ani potrebné intenzívne sa starať, keďže táto bola zdravotne v poriadku. Samotná manželka žalobcu sa o žalovanú 2./ ani starať nemohla, keďže sa starala o svoju vnučku, v čase keď ich dcéra študovala na vysokej škole. Čiže na starostlivosť o žalovanú 2./ manželke žalobcu neostával žiaden čas. Žalovaná 2./ je aj v súčasnosti až na isté obmedzenia (používa pri chôdzi barle) zdravá, aj mentálne, no k žalovanej 1./ sa presťahovala najmä z dôvodu, že už viac nechcela byť sama. Nie je pravdou, aby žalovaná 1./ donútila žalovanú 2./ k prevodu vlastníctva k jej nehnuteľnostiam na žalovanú 1./ Žalovaná 2./ sama iniciatívne požiadala starostu obce Sveržov, kde sa aj podpisy na zmluve overovali, aby jej pomohol s prevodom vlastníctva k majetku, keďže mienila všetok majetok previesť na žalovanú 1./ V prípade potreby žalovaná 1./ navrhuje výsluh starostu obce Sveržov Pavla Ceľucha. Čo sa týka pozemku „za cestou“ ten buď kosil nebohý brat žalovanej 1./, prípadne samotná žalovaná 2./ platila za kosenie tejto parcely kosačkou, a nikdy od žalobcu žiadne peniaze za kosenie nepýtala. Žalobca kosila iba v roku 2021, aj to len raz, prípadne maximálne dvakrát. Žalobca zdedil po nebohom otcovi dosť majetku, napríklad stavebnú parcelu „nad cestou“ a ďalšiu parcelu za dedinou pri hlavnej ceste.

8. Súd vec prejednal na pojednávaní nariadenom na termín dňa 16.05.2024 v prítomnosti právneho zástupcu žalobcu, žalovaných v 1. a 2. rade a právneho zástupcu žalovaných v 1. a 2. rade, pričom zároveň rozhodol o tom, že pojednávanie sa uskutoční v neprítomnosti žalobcu.

9. Na nariadenom pojednávaní súd oboznámil listinné dôkazy predložené stranami, písomné vyjadrenia sporových strán, umožnil sporovým stranám vyjadriť sa k predmetu konania a zistil nasledovný skutkový stav:

10. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní zotrval na podanej žalobe a na svojich skorších vyjadreniach. Žalobca má podozrenie, že žalovaná v 2. rade trpí duševnou poruchou, ktorú bude treba odborne posúdiť znalcom z oblasti psychiatrie. Z uvedeného dôvodu navrhol vykonanie znaleckého dokazovania za účelom zistenia, či v čase uzavretia právneho úkonu bola u žalovanej v 2. rade prítomná psychická porucha, ktorá spôsobovala, že žalovaná v 2. rade nebola spôsobilá pre uzavretie napadnutej darovacej zmluvy. So žalovanou v 2. rade navštevovala lekárku navrhovaná svedkyňa I. B., ktorú navrhuje vypočuť, nakoľko z lekárskeho správ vyplýva, že žalovaná trpela depresiami a v roku 2022 trpela Alzheimerovou chorobou. Žalovaná v 2. rade mala so žalobcom blízky vzťah a žalobca si nevie vysvetliť dôvody, pre ktoré bola darovacia zmluva uzavretá. Navrhuje preto výsluch žalobcu a navrhutej svedkyne a tiež vypracovanie znaleckého posudku na posúdenie duševného stavu žalovanej v 2. rade v čase uzatvorenia darovacej zmluvy.

11. Právny zástupca žalovaných v 1. a 2. rade na pojednávaní poprel tvrdenia žalobcu, ktorý neunesol dôkazné bremeno ohľadom duševného stavu žalovanej v 2. rade. Nesúhlasí s navrhovaným znaleckým dokazovaním nakoľko zo strany žalobcu nebola predložená ani jedna lekárska správa, z ktorej by vyplývalo, že žalovaná v 2. rade trpí Alzheimerovou chorobou, naproti tomu, žalované predložili súdu lekársku správu o tom, že žalovaná v 2. rade trpela iba ľahkou kognitívnou poruchou. Výsluchom žalovanej v 2. rade súdom je možné zistiť jej stav, najmä pokiaľ budú jej odpovede adekvátne. Navrhuje žalobu zamietnuť a priznať žalovaným nárok na náhradu trov konania.

12. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 16.05.2024 navrhol, aby súd pripustil zmenu žalobného návrhu, a to tak, aby súd určil, že žalovaný je vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom napadnutej darovacej zmluvy, a to z dôvodu, že žalobcovi bolo prisľúbené darovanie týchto nehnuteľností. Súd navrhovanú zmenu žaloby uznesením vyhláseným na pojednávaní v prítomnosti právnych zástupcov sporových strán nepripustil, a to z dôvodu, že výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe, u ktorej by bolo potrebné vykonanie ďalšieho dokazovania, a to najmä vo vzťahu k tvrdenému prisľubiu darovania žalobcovi, pričom za účelom tohto dokazovania by bolo potrebné pojednávanie odročiť, čo súd považoval za nevhodné. Súd po nepripustení zmeny žaloby pokračoval v konaní o pôvodnej žalobe o určenie neplatnosti právneho úkonu.

13. Podľa § 34 OZ právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

14. Podľa § 38 ods. 1 OZ neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony.

15. Podľa § 38 ods. 2 OZ takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

16. Podľa § 39 OZ v znení ku dňu uzavretia zmluvy neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

17. Podľa § 46 ods. 1, 2 OZ písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov. Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľností, musia byť prejavmi účastníkov na tej istej listine.

18. Podľa § 132 ods. 1 OZ vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

19. Podľa § 628 ods. 1, 2 OZ darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma. Darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť, a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatíu veci pri darovaní.

20. Podľa § 137 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o a) splnení povinnosti, b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

21. V rozhodovanom spore išlo o právne posúdenie podanej žaloby s poukazom na ustanovenie § 137 písm. c), resp. písm. d) CSP.

22. Predmetom konania bolo určenie neplatnosti právneho úkonu, a to darovacej zmluvy, ktorou došlo k prevodu nehnuteľností z vlastníctva žalovanej v 2. rade do vlastníctva žalovanej v 1. rade, a to z dôvodu podľa § 38 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“).

23. Ako spornú medzi stranami súd ustálil platnosť vyššie uvedenej darovacej zmluvy, pričom v prvom rade však bolo potrebné posúdiť prípustnosť podanej žaloby.

24. V prípade určovacích žalôb, ak súd rozhoduje o zamietnutí žaloby z procesných dôvodov nie je povinnosťou súdu uviesť, z ktorých dôkazov vychádza a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadi, čo by bolo významné, ak by posudzoval podanú určovaciu žalobu z vecnej stránky (k tomu viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2017, sp. zn. 3Obdo/22/2017 ako aj naň nadväzujúce uznesenie ústavného súdu z 15. novembra 2017, sp. zn. I. ÚS 571/2017). Predmetné konštatovanie úzko súvisí s tým, že ak súd zamietá určovaciu žalobu z procesných dôvodov, je vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmaval z vecnej stránky (k tomu obdobne aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 3Cdon/1338/96).

25. Vo vzťahu k žalobcom uplatnenej žalobe o určenie neplatnosti právneho úkonu súd poukazuje na to, že právna úprava obsiahnutá v CSP do značnej miery zmenila náhľad na určovacie žaloby v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou v ustanovení § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku a aplikácia doktrínálnych, ale aj judikatórnych záverov je v prípade určovacích žalôb podaných po 1. júli 2016, t. j. za účinnosti CSP, do značnej miery limitovaná, ak nie až úplne vylúčená.

26. V rozhodovanom spore bola určovacia žaloba žalobcu podaná na súd dňa 21.04.2023, t. j. za účinnosti Civilného sporového poriadku, a preto je nevyhnuté posúdiť, či sa jedná o určovaciu žalobu podľa ustanovenia § 137 písm. c) alebo písm. d) CSP.

27. Súd poukazuje na to, že „pri určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP znie žalobný návrh na určenie, či tu právo je (pozitívna určovacia žaloba), alebo či tu právo nie je (negatívna určovacia žaloba). Pokiaľ žalobca v určovacej žalobe tvrdí existenciu alebo neexistenciu určitého práva, znamená to, že vyhovujúci rozsudok vydaný na jej základe bude mať deklaratórne účinky. Formuláciu petitu na určenie, či tu právo je alebo nie je, je potrebné vykonať tak, aby bolo zrejmé, že súd má určiť aktuálny právny stav (v prítomnom čase)“ [k tomu viď aj TOMAŠOVIČ, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Praha: C. H. BECK, 2017, s. 499].

28. Pokiaľ ide o určovaciu žalobu podľa § 137 písm. d) CSP (ktorú predchádzajúca procesná právna úprava výslovne neupravovala), je potrebné zohľadniť tú skutočnosť, že „zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Určenie existencie právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napr. výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca, alebo niekto iný. Z opísaných dôvodov aktuálna právna úprava CSP pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). V niektorých prípadoch hmotné právo (osobitný predpis) pripúšťa žaloby na určenie právnej

skutočnosti, ktorou je neplatnosť (prípadne neúčinnosť) právneho úkonu alebo neplatnosť konania, ktoré je „podobné“ právnomu úkonu. Takýmito žalobami sú napríklad žaloba na určenie neplatnosti právneho úkonu o skončení pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce, žaloba nájomcu na určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu (podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka), žaloba na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným (podľa § 131 Obchodného zákonníka), uznesenia valného zhromaždenia akciovej spoločnosti (podľa § 183 Obchodného zákonníka) a uznesenia členskej schôdze družstva (podľa § 242 a § 260 Obchodného zákonníka), žaloba na určenie neplatnosti dražby (podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách) alebo žaloba veriteľa na určenie, že dlžníkovne právne úkony sú voči nemu neúčinné (podľa § 42a Občianskeho zákonníka). Pri uvedených žalobách z konkrétneho hmotnoprávneho § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku a aplikácia doktrínálnych, ale aj judikatórnych záverov je v prípade určovacích žalôb podaných po 1. júli 2016, t. j. za účinnosti CSP, do značnej miery limitovaná, ak nie až úplne vylúčená.

29. Záver o všeobecnej neprípustnosti žalôb o určenie neplatnosti právneho úkonu podaných za účinnosti CSP (totožný s vyššie citovanými doktrínálnymi závermi) je možné vyvodiť aj z úmyslu zákonodarcu, ktorý vyplýva z dôvodovej správy k CSP. V dôvodovej správe sa uvádza, že úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a d) ustanovenia § 137 CSP, kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určení inej právnej skutočnosti podľa písmena d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Medzi osobitné predpisy podľa písm. d) patria napríklad Zákonník práce, zákon o dobrovoľných dražbách a pod.

30. Pokiaľ ide o neprípustnosť žalôb o určenie neplatnosti právneho úkonu, súd poukazuje aj na aktuálnu judikatúru najvyššieho súdu. Z ustálenej (a konštantnej) judikatúry najvyššieho súdu (k tomu viď aj znenie článku 2 ods. 2 Základných princípov CSP) vyplýva, že: Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu nie je procesne prípustná podľa úpravy Civilného sporového poriadku. Podľa § 137 písm. d) CSP totiž žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (k tomu viď uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2018, sp. zn. 6Cdo/30/2018, bod 13. odôvodnenia); Podľa novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu (k tomu viď uznesenie najvyššieho súdu z 29. januára 2020, sp. zn. 4Cdo/17/2019, bod 17. odôvodnenia); Oproti pôvodnej právnej úprave v Občianskom súdnom poriadku rozlišuje žaloby na určenie práva (§ 137 písm. c) CSP a žaloby na určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d) CSP). U žalôb na určenie práva nová právna úprava zotrvala na preukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (s výnimkou, ak tento naliehavý záujem vyplýva z osobitného predpisu). U žalôb na určenie právnej skutočnosti podmienila nová právna úprava možnosť ich podania vtedy, ak požadované určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu. Podľa novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu (k tomu viď uznesenie najvyššieho súdu zo 14. apríla 2021, sp. zn. 9Cdo/7/2021, bod 18.1. odôvodnenia).

31. Zohľadňujúc vyššie citované doktrínálne ako aj judikatórne závery súd konštatuje, že žaloba žalobcu o určenie neplatnosti darovacej zmluvy nie je žalobou podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP, keďže sa ňou nedomáha určenia, či v danej veci právo je alebo nie je, ako to v prípade žaloby podľa § 137 písm. c) CSP vyžaduje zákon.

32. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že z celej argumentácie žalobcu v žalobe vyplýva, že sa domáha výhradne určenia neplatnosti právneho úkonu (darovacej zmluvy) a nie určenia existencie alebo neexistencie práva.

33. Predmetnou určovacou žalobou sa žalobca domáha určenia právnej skutočnosti (neplatnosti právneho úkonu, ktorý súdu ani nepredložil pozn. súdu) s poukazom na znenie ustanovenia § 137 písm. d) CSP. Žaloba o určenie právnej skutočnosti však je procesne prípustná len v prípade, že to vyplýva z osobitného predpisu.

34. V predmetnej veci však nevyplýva z osobitného predpisu - či už zo zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník alebo z iného právneho predpisu oprávnenie žalobcu domáhať sa určenia neplatnosti darovacej zmluvy, ktorou žalovaná v 2. rade previedla žalovanej v 1. rade vlastnícke právo

k nehnuteľnostiam. Preto súd konštatuje, že žaloba žalobcu o určenie neplatnosti právneho úkonu je v rozhodovanom spore procesne neprípustná a nemá účel určovacej žaloby (ktorá má byť zameraná na to, či tu právo určitej osoby je alebo nie je).

35. S poukazom na zásadu iura novit curia súd uvádza, že právne posúdenie podanej žaloby a jej charakteru je vecou súdu, a nie tým, ako žalobca svoju žalobu označí.

36. Zároveň súd konštatuje, že vyslovenie záveru, či je žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu v konkrétnom prípade procesne prípustná, je vecou súdu. Ide o vyhodnotenie základných procesných podmienok pre vecné rozhodnutie súdu. V opačnom prípade – ak by vecne prejednal procesne neprípustnú žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu – by súd porušil zákon (obdobne v tomto smere platia závery týkajúce sa vecného posúdenia určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) CSP). Z uvedeného dôvodu súd nevykonal dokazovanie v stranami navrhovanom rozsahu, nakoľko jeho vykonanie by bolo vzhľadom na neprípustnosť žaloby bezpredmetné a nebolo by spôsobilé zvrátiť záver súdu o neprípustnosti žaloby a s tým súvisiacej nutnosti žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

37. Aj keď súd vyššie konštatoval, že v predmetnej veci ide o žalobu o určenie právnej skutočnosti (neplatnosti právneho úkonu) podľa § 137 písm. d) CSP, u ktorej bola konštatovaná jej procesná neprípustnosť, súd pre úplnosť dodáva, že právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti určovacieho návrhu podľa § 137 písm. c) CSP, musí byť naliehavý.

38. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaný návrh je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, či sa ním môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ďalšie súdne konanie. Určovací návrh je spravidla prípustný pri spornosti práv (právnych vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci návrhu môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu.

39. Podľa názoru súdu má uplatnená žaloba, ktorou sa žalobca domáha určenia, neplatnosti právneho úkonu povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo povinnosti a nie je teda daný ani naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky. Stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistota v jeho právnom postavení sa samotným vyriešením tejto predbežnej otázky definitívne neodstráni. Nedostatok naliehavého právneho záujmu predstavuje dôvod, ktorý bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby podľa § 137 písm. c) CSP.

40. Na základe skutočnosti, že súd dospel k záveru o procesnej neprípustnosti podanej žaloby, žalobu v celom rozsahu zamietol.

41. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

42. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

43. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že žalované v 1. a 2. rade mali plný úspech vo veci, preto im súd priznal voči procesne plne neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od dňa jeho doručenia na Okresný súd Bardejov.

V odvolaní sa má uviesť ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisová značka konania, ďalej sa má uviesť proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.